

ЗБИРНИ ИНФОРМАЦИИ ОД ИНФОРМАТОРИ

2017

Нееднаквиот третман кон определено лице или група на лица поради нивните лични карактеристики претставува дискриминација. Основите, видот и областите во кои дискриминацијата се забранува најдетално се опфатени со Законот за спречување и заштита од дискриминација. Прифаќањето на различностите и заштитата од дискриминација се многу важни за напредокот на секое општество. Од овие причини Мисијата на ОБСЕ во Скопје и Хелсиншкиот комитет ги набљудуваат случаите на дискриминација, активностите на државата и останатите здруженија на граѓани во делот на превенцијата и заштитата од дискриминација. Годишниот информатор ги прикажува збирните податоци од месечните информатори, информациите од јавен карактер добиени од првостепените судови, како и од годишните извештаи (2017) на Комисијата за заштита од дискриминација и Народниот правобранител.

Случаи на дискриминација

Нееднаков третман оваа година

82

Реакции

Реакции оваа година

68

ОБЛАСТ

19 работни односи

23 образование

0 социјална сигурност

8 здравство

9 пристап до добра и услуги медиуми

0 домување

3 медиуми

1 избирачки права

19 друго

ВИД НА РЕАКЦИЈА

41 Активности на здруженија на граѓани

25 Активности на државни институции

2 останато

СЛУЧАИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО 2017 ГОДИНА

Карактеристики на жртвата:

10%

пол

12%

етничка припадност

10%

религија

6%

политичка припадност

16%

попреченост

14%

сексуална ориентација

29%

друго

3%

корисници на дроги

ОБЛИК НА ДИСКРИМИНАЦИЈА

директна 62

индиректна 4

вознемирување 16

СУДСКИ ПОСТАПКИ

позитивни судски одлуки 14

тековни судски пресуди 43

Негативни пресуди 3

СЛУЧАИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО 2017

СЛУЧАЈ:

Во периодот од јули до септември 2017 година, Државната изборна комисија (ДИК), во соработка со Министерството за труд и социјална политика, Центрите за социјална работа, здруженија на граѓани (меѓу кои и Хелсиншкиот комитет) со поддршка од Мисијата на ОБСЕ во Скопје и Меѓународната фондација за изборни системи спроведе теренска проверка за пристапноста на гласачките места за лицата со физичка попреченост. Проверката се спроведе на ниво на цела држава и беа опфатени 79% проценти од гласачките места во државата. Според член 112-а од Изборниот Законик, ДИК е обврзана да обезбеди пристапност до гласачките места на лицата со попреченост. Општите и посебните заклучоци од проценката се содржани во Извештајот кој што го објави ДИК и истите одат во насока дека поголем дел од избирачките места воопшто не ги исполнуваат условите за обезбедување на пристап на лицата со физичка попреченост до и во гласачките места, а голем дел само делумно ги исполнуваат условите. Со овие наоди се потврдува дека во секој изборен циклус се врши дискриминација врз лицата со физичка попреченост во однос на останатата популација за која се обезбедени условите за слободно и непречено да си го изразат своето право на глас. Хелсиншкиот комитет спроведе и тестирање ситуација за пристапот и начинот на практикување на избирачкото право од страна на лицата во инвалидска количка и слепите и лицата со оштетен вид и согласно наодите поднесе претставка до Народниот правобранител. Постапувајќи по добиените претставки, Народниот правобранител утврди системска дискриминација врз лицата со физичка попреченост и слепите и лицата со оштетен вид, давајќи препорака до Државната изборна комисија и Владата за преземање итни мерки за соодветно приспособување на избирачките места за лицата со попреченост и промена на начинот на гласање за слепите и лицата со оштетен вид преку електронско гласање.

СУДСКА ПРАКСА:

Со пресудата на ЕСЧП (Судот), во случајот на Carvalho Pinto de Sousa Moraes против Португалија (no. 17484/15), со 5 наспроти 2 гласа, се одлучи дека има повреда на член 14 од ЕКЧП (забрана за дискриминација), како и член 8 (право на приватен и семеен живот). Случајот се однесува на одлуката на Врховниот суд во Португалија, со која се намалила сумата за компензација на тужителката изречена од понискиот суд, 50 годишна жена, која претрпела здравствени компликации по гинеколошки интервенции. Операцијата која се случила во 1995 година, ја оставила оваа жена во голема постојана болка, во незадоволство и потешкотија во сексуалниот живот. Тужителката истакнува дека одлуката да се намали компензацијата е дискриминаторска, бидејќи ја занемарува потребата за квалитетен сексуален живот за жените. Националното судство во донесувањето на одлуката имал дискриминаторски однос кон полот и возраста на тужителката, така што конечната одлука не се однесува само на намалување на сумата со која ќе се изврши компензацијата, туку се прекинува и помошта која тужителката ја добивала од специјализирана помошничка. Одлуката во голема мера е базирана на претпоставката дека сексуалноста не е важна за 50-годишна жена и мајка на две деца, како на пример за некоја тинејџерка. Во одлуката на Судот, овие претпоставки покажуваат јасен однос на предрасуди кои преовладале во судството на Португалија.

РЕСУРСИ:

1. Годишен извештај на Комисијата за заштита од дискриминација за 2016 година - http://www.kzd.mk/sites/default/files/Godisen_izvestaj_2016_finalen.pdf
2. Годишен извештај на Народниот правобранител за 2016 година - <http://ombudsman.mk/upload/Godisni%20izvestaj-GI-2016/GI-2016.pdf>
3. Практично помагало на Еквинет за „Врстување на еднаквоста“ - Алатки за комуникација за телата за еднаквост - http://www.equineteurope.org/IMG/pdf/framing_equality_communication_toolkit_for_equality_bodies.pdf
4. Извештај на ФРА: „Правото на самостоен живот на лицата со попречености“ - 3 дела - Заложби и структура, Финансирање и буџетирање и Источите за лицата со попречености. - http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/publications?title=community&year%5Bmin%5D%5Byear%5D=&year%5Bmax%5D%5Byear%5D=&related_content=212&language=All&countries_eu=All&publisher=81
5. Публикација на Комисионерот за човекови права на ЕК и Советот на Европа – „Сексуално и репродуктивно здравје и права на жените во Европа“ - <https://rm.coe.int/women-s-sexual-and-reproductive-health-and-rights-in-europe-issue-%20pape/168076dead>
6. Преглед на европската легислатива за еднаквост и недискриминација – Европска Комисија - <http://www.equalitylaw.eu/downloads/4484-european-equality-law-review-2-2017-pdf-1-818-kb>
7. Публикација на ФРА: Втор извештај за малцинствата и дискриминацијата во ЕУ – Главни резултати - <http://fra.europa.eu/en/publication/2017/eumidis-ii-main-results>
8. Анализа на Европската мрежа на правни експерти во областа на родовата еднаквост и недискриминација, наречан од Европската Комисија – „Религиозното облекување и симболи во вработувањето“ - <http://www.equineteurope.org/Religious-clothing-and-symbols-in-employment>

Содржината на ова издание не секогаш ги одразува погледите или ставовите на Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА РАБОТАТА НА НАРОДНИОТ ПРАВОБРАНИТЕЛ ВО ДЕЛОТ НА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

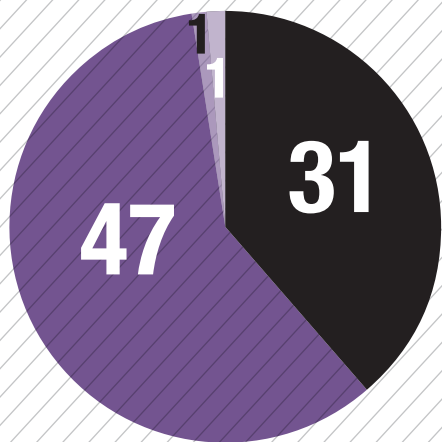
Годишен извештај на Народниот правобранител, 2017

Податоците се целосно преземени од Годишниот извештај Народниот правобранител за 2017 година.

Вкупно
предмети: **90**

Примени **70 претставки** во 2017 година

(20 претставки се префрлени од претходната година)

Според податоците од извештајот на Народниот правобранител, 15 предмети се уште во работа.

РЕАКЦИИ²:

Во **31** случај е констатирана повреда со доставени укажувања и препораки до надлежните органи³.

Во 21 случај прифатени се укажувањата на Народниот правобранител, а за 4 случаи се чека одговор. Во 6 случаи е запрена постапката, затоа што по констатирана повреда Народниот правобранител ги презел сите законски дејствија во негова надлежност. Во овие случаи органот не го прифатил укажувањето/препораката на Народниот правобранител, непризнавајќи дека врши дискриминација, поради што граѓаните биле упатени заштитата да ја бараат по судски пат.

47 случаи со одлука за запирање или непокрenuвање постапка

1 случај завршен со давање правен совет

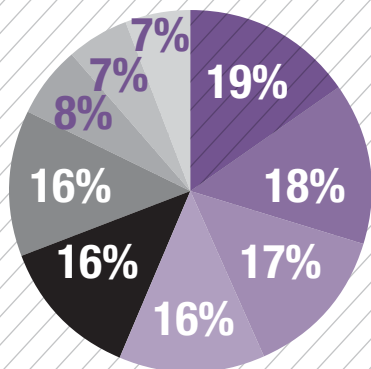
1 случај започнат по сопствена иницијатива

Содржината на ова издание не секогаш ги одразува погледите или ставовите на Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА РАБОТАТА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

Годишен извештај на Комисијата за заштита од дискриминација, 2017

Податоците се целосно преземени од Годишниот извештај на комисијата за заштита од дискриминација за 2017 година

ОСНОВИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА⁴:

пол и род **19%**

етничка припадност **18%**

политичка припадност **17%**

здравствена состојба **16%**

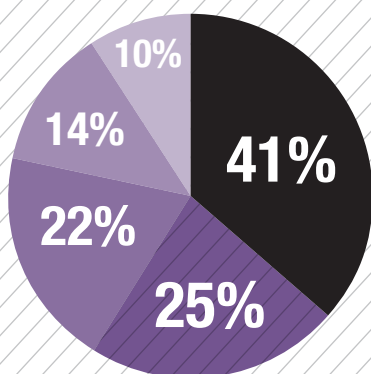
сексуална ориентација и родов идентитет **16%**

личен или општествен статус **16%**

возраст **8%**

образование **7%**

социјално потекло **7%**

ОБЛАСТИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА⁵

Број на доставени претставки за дискриминација до КЗД од страна на граѓани, правни лица, здружение на граѓани: **59**

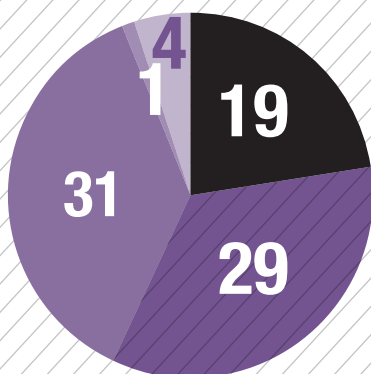
работа и работни односи: **41%**

пристап до добра и услуги: **25%**

медиуми и јавно информирање **22%**

образование наука и спорт **14%**

и социјалната сигурност и социјалната заштита, пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и здравствена заштита **10%**.

ДОНЕСЕНИ МИСЛЕЊА:

ВКУПНО: 84

-19 утврдена е дискриминација и дадена препорака за отстранување на истата⁶,

-29 не е утврдена дискриминација.

-31 не е постапено поради немање надлежност,

-1 е спогодбено решена,

-4 запрена постапката.

4 Во поголем број на претставки, односно 32, како основ на дискриминација наведена е само една, додека во 27 претставки наведени се повеќе основи на дискриминација.

5 Во вкупно 51 претставка подносителите наведуваат една област на дискриминација, додека пак во 8 претставки поднесувачите се чувствуваат дискриминирани во повеќе области на дискриминација.

6 Во текот на 2017 година, од вкупниот број на предмети со утврдена дискриминација и дадена препорака за отстранување на истата, за жал само 6 дискриминатори го исполнија членот 28 став 3 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, односно ја известиле Комисијата дека ја отстраниле дискриминацијата.

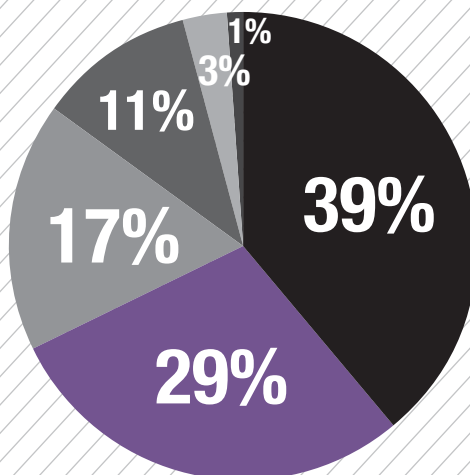
Содржината на ова издание не секогаш ги одразува погледите или ставовите на Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИТЕ ОД СУДСКИТЕ ПОСТАПКИ ВО ОБЛАСТА НА ДИСКРИМИНАЦИЈАТА ЗА 2017 ГОДИНА

СУДСКИ ПОСТАПКИ

Заведени предмети за заштита од дискриминација: **77⁷**

Заведени предмети за заштита од дискриминација по градови:

Битола **39%**

Скопје **29%**

Прилеп **17%**

Берово **11%**

Ресен **3%**

Штип **1%⁸**

Судски постапки во областа на дискриминација:

ДОНЕСЕНИ ОДЛУКИ:

49

ОДЛУКИ ПО ГРАДОВИ:

Тековни **10**

Позитивни **31**

Негативни **7**

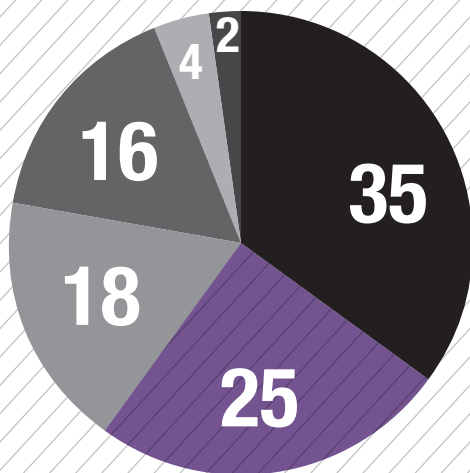
Отфрлени **1**

Повлечени **2**

Во прекин **2**

Укинати **1**

Нема податоци: **23⁸**

Битола **35%**

Скопје **25%**

Прилеп **18%**

Берово **16%**

Ресен **4%**

Кратово **2%**

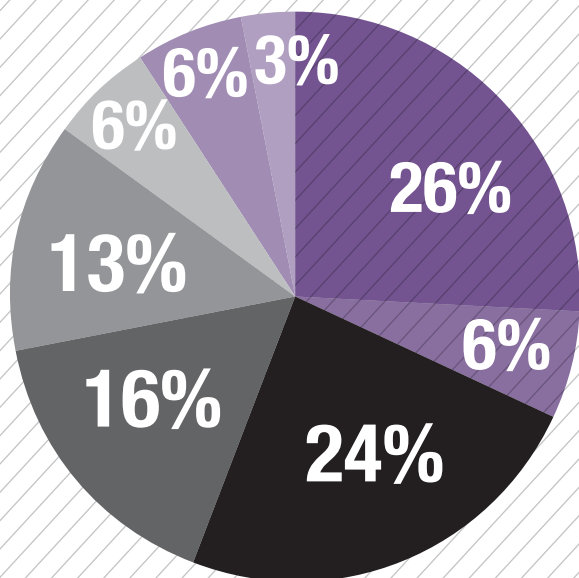
⁷ Судовите во одговорите доставени по барањата за информации од јавен карактер не обезбедија податоци за основот, областа и видот на дискриминација во заведените предмети.

⁸ Во одговорите по барањата за информации од јавен карактер, судовите не обезбедија податоци за статусот на 23 судски постапки.

Содржината на ова издание не секогаш ги одразува погледите или ставовите на Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИТЕ ОД СУДСКИТЕ ПОСТАПКИ ВО ОБЛАСТА НА ДИСКРИМИНАЦИЈАТА ЗА 2017 ГОДИНА

ПОЗИТИВНИ СУДСКИ ОДЛУКИ: 31

Битола – 26% делумно е утврдена дискриминација, 6% е утврдена дискриминација

Прилеп – 24% делумно е утврдена дискриминација

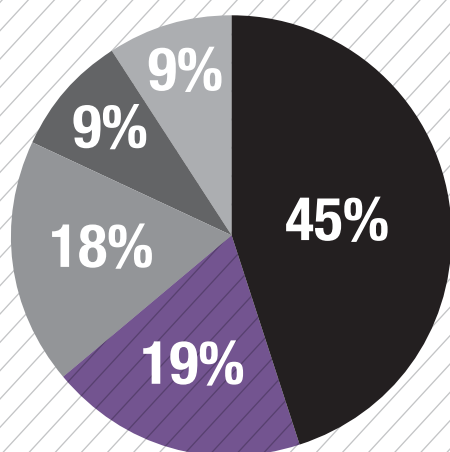
Берово – 16% е утврдена дискриминација

Скопје – 13% е утврдена дискриминација, 6% делумно е утврдена дискриминација

Ресен – 6% е утврдена дискриминација

Кратово – 3% е утврдена дискриминација

ПРАВОСИЛНИ СУДСКИ ПРЕСУДИ: 15

Позитивни: 11

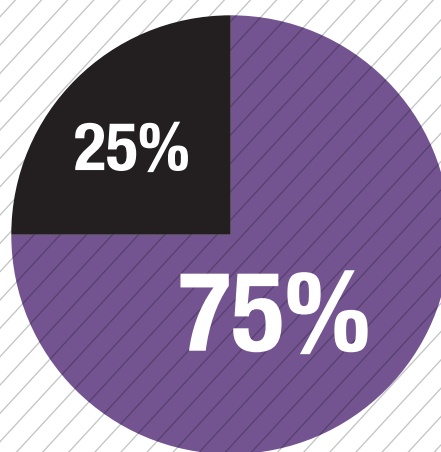
Берово 45%

Битола 19%

Скопје 18%

Кратово 9%

Ресен 9%

Негативни: 4

Берово 25%

Берово 75%

Содржината на ова издание не секогаш ги одразува погледите или ставовите на Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

ЗАКЛУЧОЦИ:

- 1** Најчести основи за кои граѓаните сметаат дека биле дискриминирани се: пол и род, попреченост, етничка припадност, политичка припадност, сексуална ориентација, здравствена состојба, религија.
- 2** Најчести области во кои граѓаните сметаат дека биле дискриминирани се: работните односи, образованието, пристапот до добра и услуги, медиумите и здравството.
- 3** Здруженијата на граѓани продолжуваат да бидат најактивни во делот на покренување на свесноста за постоењето на дискриминацијата.
- 4** Бројот на претставки поднесени пред Комисијата за заштита од дискриминација останува ист со претходната година, што покажува дека Комисијата не успева да ја подобри видливоста и комуникацијата со граѓаните.
- 5** Народниот правобранител продолжува да води статистика за соодветна и правична застапеност и за случаите на дискриминација под една категорија, иако станува збор за две различни области.
- 6** Зголемен е бројот на позитивни судски одлуки за заштита од дискриминација, особено на подрачјето на Основен суд Битола, Основен суд Скопје, Основен суд Прилеп и Основен суд Берово.
- 7** Судовите не водат посебна статистика за судските постапки иницирани за заштита од дискриминација, поради што не можат да обезбедат соодветни податоци за основите и областите за кои граѓаните барале заштита од дискриминација.

ПРЕПОРАКИ:

- 1** Проактивно вклучување на државните институции и јавните функционери за подигнување на свесноста за постоењето на дискриминацијата.
- 2** Зајакнување на улогата на Комисијата за заштита од дискриминација преку измена на критериумите за изборот на членовите и воведување на стручна служба во Комисијата.
- 3** Подобрување на ефикасноста на Комисијата за заштита од дискриминација преку почитување на законскиот рок за донесување на мислење по претставки за заштита од дискриминација.
- 4** Водење на одвоена статистика за соодветната и правична застапеност и случаите на дискриминација од страна на Народниот правобранител, преку која особено ќе се обезбеди статистика за основот, областа и видот на дискриминација.
- 5** Почесто користење на законското овластување за отпочнување на постапка по службена должност од страна на Народниот правобранител во случаи на дискриминација и вклучување како пријател на судот (*amicus curiae*) во судски постапки.
- 6** Судовите да водат посебна статистика за основите, областите и видот на дискриминација со цел да одговорат на потребата за доставување на точни податоци и утврдување на трендовите на дискриминација.
- 7** Подобрување на пристапот до судска заштита од дискриминација и пристапот до правда воопшто за жртвите од дискриминација.
- 8** Промоција на принципот на еднаков третман од страна на државните институции и независните тела за еднаквост.
- 9** Собирање на статистички податоци за дискриминацијата разделени по основот на дискриминацијата од страна на органите надлежни за истото.

Содржината на ова издание не секогаш ги одразува погледите или ставовите на Мисијата на ОБСЕ во Скопје.